

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG MINISZTERTANÁCSA

(17-18.4.1974)
1. sz. péld.
26.4.1974

003118

SZIGORUAN TITKOS!

Készült: 49 példányban
22 sz. példány

Kapják:

a Minisztertanács tagjai
Gyenes András elvtárs

A MINISZTERTANÁCS

3185/1974. sz.

határozata

a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének
1974. április 17-18-án Varsóban tartott üléséről

1. A Minisztertanács jóváhagyólag tudomásul veszi a magyar párt- és kormányküldöttség jelentését a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének 1974. április 17-18-án Varsóban tartott üléséről.
2. A Külügyminisztérium tartsa napirenden a jelentésben szereplő és intézkedést igénylő konkrét feladatokat és a Minisztertanács vonatkozó munkatervének előkészítése során tegyen javaslatot ezek munkatervben való szerepeltetésére.

Budapest, 1974. április 26.

Fock Jenő sk
a Minisztertanács elnöke

A másolat hiteles!

Kupper

XIX-3-1-5-452-01-1-003118/1-1974
Magyar Országos
Levéltár

(125d)

157

Originalen fithes!
(altamissolat)
2 pld-ban

003118 - 1974. május 3.

951/MT

1022/Bo

Min. T.

eredete: Min. Tan.

száma: 3185

Tárgy:

A Varsói Szerződés Politikai
Tanácskozó Testületének
1974. április 17-18-án Varsó-
ban tartott üléséről

Intézkedésre:

Bobvos elvtárs

*A minisztertanács
katalógusa*

Varsói Szerződés

Magyar Országos
Levéltár

XIX-E-1-j-VS2-VI-1-003118/1-1579

(1250)

0001. 12. pld. S. 1991. 12

003118/1/1974.

Szigoruan titkos!

Fénymásolatban készült 9 példányban..

0009. számú példány

J e l e n t é s

a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének 1974.
április 17-18-án Varsóban megtartott üléséről.

KÜLÜGYMINISZTERI HATÁROZAT	
VISSZAMIRŐZTETVE	
Dátum:.....	Aláírás:.....
Megjegyzés:.....	
.....	
.....	

003118/1

1. 16. 1. 3.

Pártunk és Kormányunk képviselőjében háromtagú küldöttség vett részt az ülésen: Kádár János elvtárs, a küldöttség vezetője, Fock Jenő és Puja Frigyes elvtársak, a küldöttség tagjai. (Szovjet kezdeményezésre - amit a tagállamok támogattak - a honvédelmi miniszterek nem vettek részt a tanácskozáson.)

I.

Az előzetes egyeztetésnek megfelelően az ülésen három napirendi kérdés szerepelt:

1. Az európai biztonságért és a nemzetközi feszültség enyhítéséért vívott harc jelenlegi szakasza.
2. Felkészülés a Varsói Szerződés szervezetének 20. évfordulójára.
3. Az Egyesített Fegyveres Erők főparancsnokának jelentése.

Magyar Országos
Levéltár

XIX-3-1-5-082-01-1-003118/1-1974

1/125 d)

A PTT négy nyilvánosságra hozott dokumentumot fogadott el, amelyeket az első-, illetve főtítkárok és a miniszterelnökök aláírtak:

1. Közlemény a Varsói Szerződés tagállamai Politikai Tanácskozó Testületének üléséről.

2. Nyilatkozat Indokináról.

3. Nyilatkozat a közel-keleti helyzetről.

4. Nyilatkozat Chiléről.

- Ezeken az okmányokon kívül az NDK küldöttségének javaslatára a PTT határozatot fogadott el a Varsói Szerződés szervezete 20. évfordulójának előkészítéséről. Ez a dokumentum nem került nyilvánosságra, hanem jegyzőkönyvi bejegyzésben rögzítették.

- A Főparancsnok beszámolójával kapcsolatban ugyancsak határozatot fogadtak el, amelyet az első-, illetve főtítkárok és a miniszterelnökök szintén aláírtak. Ez a dokumentum sem került nyilvánosságra.

A tanácskozás légkörét a szövetséges államok egységének további elmélyítésére irányuló szándék és a kölcsönös megértés jellemezte. A román küldöttség eltérő álláspontot képviselt ugyan néhány megvitatott kérdésben, de felszólalása a korábbinál jobb szellemű volt és nem rontotta az elvtársi légkört. Az NDK és a lengyel küldöttség bírálta a román álláspontot a biztonsági értekezlet és a bécsi haderőcsökkentési tárgyaláson előterjesztett és a közös irányvonaltól eltérő javaslatai miatt.

Az európai kérdéseken kívül a résztvevők nagyobb figyelmet a közel-keleti helyzet értékelésének, valamint a Varsói Szerződés keretein belüli

együttműködés és konzultáció rendszerének fejlesztésére fordítottak. A tag-
államok küldöttségei - a románok kivételével - elítélték a kínai vezetés rend-
kívül káros nemzetközi tevékenységét.

II.

A következőkben - elhangzásuk sorrendjében - röviden összefog-
laljuk az egyes felszólalások mondanivalóját. Részletesebben ismertetjük

L. I. Brezsnyev elvtárs felszólalását, a többi felszólalásból pedig az új, vagy
eltérő vonásokat emeljük ki. Kádár János elvtárs felszólalásának teljes szöve-
gét csatoljuk a jelentéshez. (Brezsnyev elvtárs beszédének magyar nyelvű for-
dítása rendelkezésre fog állni a KB Irodán.)

L. I. Brezsnyev elvtárs mindenekelőtt hangsúlyozta a legfelső szín-
tű találkozók (PTT, krimi találkozó) jelentőségét, összehangolt nemzetközi
politikánk eredményességét. Kilenc évvel ezelőtt - ugyancsak Varsóban a PTT
ülésén - még arról tárgyaltunk, hogyan érjünk el radikális fordulatot az euró-
pai politikai légkör javításában. Akkor még valósággal tombolt a "hidegháboru"
és egy konkrét feladatot tűztünk magunk elé: megakadályozni a NATO-nak azt
a tervét, hogy az NSZK részvételével multilaterális nukleáris haderőt hozzon
létre. Ma viszont már elmondhatjuk, hogy lényegében megoldást nyertek
azok a problémák, amelyeket a német békeszerződés megkötésével kapcsolunk
össze. Sikerült betetőzni a csaknem három évtizedre elhuzódó háboru utáni
rendezést Európában.

A nemzetközi enyhülés irányzata, amely az utóbbi években kibontako-
zott, - többek között a Közel-Kelettel kapcsolatban - kiállta a próbatételt, az
imperialista hidegháborus körök ellenlökései e folyamat visszafordítására nem
jártak sikerrel. Joggal minősíthetjük ezt az elmúlt időszak legjelentősebb
eredményének.

A jelenlegi nemzetközi helyzet fontos vonása az imperializmus fő versengési központjai - az Egyesült Államok, Nyugat-Európa és Japán - ellentéteinek rendkívüli kiéleződése, amikor a gazdasági ellentétek éles politikai nézeteltérésekkel párosulnak.

A nemzetközi feszültség enyhülésének viszonyai között fokozódott a tőkés országok belső helyzetének, stabilitásának fellazulása. Ez az Egyesült Államokban a köztársaság párti adminisztráció komoly nehézségeiben, Angliában és Olaszországban a politikai és gazdasági megrázkódtatásokban és a kormányzati válságban jut kifejezésre. Eléggé bizonytalan egyensúly alakult ki a hatalmon lévő és ellenzéki pártok között az NSZK-ban, Franciaországban, Kanadában, Svédországban és néhány más nyugati országban.

Erősödik a kapitalista országok munkásosztályának harca a szociális érdekeiért és jogaiért, ami lehetővé teszi a kommunista pártoknak, hogy széleskörű aktivitást bontakoztassanak ki az imperialista politikával szemben, az enyhülés folyamatának elmélyítéséért.

Brezsnyev elvtárs legnagyobb teret az európai biztonság kérdéseinek szentelt. Hangsúlyozta, hogy az imperialista körök meg-megújuló kísérleteket tesznek az európai enyhülési folyamat lefékezésére. Támadásaikat elsősorban olyan kérdésekre összpontosítják, mint a határok sérthetlenségének elve, a katonai enyhülés egyes kérdései, az információcsere és az emberek közötti közvetlen kapcsolatok területe, s a biztonsági értekezlet harmadik szakaszában a részvételi szint. Ezeknek a kérdéseknek a megvitatása során Genfben egyre nagyobb nehézségeket okoztak a nyugati partnerek. A Szovjetunió határozott lépéseket tett a hidegháborús manőverek megghiusítására. Nyilvános felszólalásokban, valamint a Pompidou elnökkel, Kissinger külügyminiszterrel és Baahr nyugatnémet szövetségi miniszterrel folytatott

tárgyalásokon bírálatnak vetették alá a nyugati hatalmak genfi elodázó taktikáját. A szovjet lépések már éreztetik kedvező hatásukat. Sikertült előzetes formában egyeztetni a határok sérthetetlenségének elvét, bizonyos haladást elérni az értekezlet harmadik napirendi-pontjával kapcsolatos problémák tisztázásában és érveket felsorakoztatni amellet, hogy az értekezlet zárószakaszát legfelsőbb részvételi szinten célszerű megtartani.

Amikor meghatározzuk további irányvonalunkat Európára vonatkozóan, számításba kell venni olyan fontos tényezőt is, mint a "kilencek" csoportosulásának megjelenése kontinenstünk politikai küzdőterén. A "kilencek" összefogása politikai téren gyakran arra irányul, hogy szembehelyezkedjék a szocialista közösség kezdeményezéseivel. Ugyanakkor ez a csoportosulás az Egyesült Államok érdekeivel is szembefordul. Jelenleg a Közös Piac ilyen irányu tevékenysége a NATO fellazulását segíti elő, de legalábbis gyengíti az amerikai pozíciókat e tömbön belül. Viszont azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a "kilencek" a Közös Piac égisze alatt új katonai tömb kialakítását tervezik.

Európai politikánk eredményessége nagymértékben függ attól, hogyan alakulnak kétoldalu kapcsolataink az egyes tőkés országokkal. Továbbra is különös figyelmet kell szentelnünk az NSZK-nak. A szociáldemokraták, a Brandt-kormány belső nehézségei súlyosbodtak, a szociáldemokraták a helyi választásokon komoly mértékben veszítettek szavazatokat.

A Brandt-kormány következetlen külpolitikát folytat, belpolitikája pedig távolról sem haladó. Az adott körülmények között mégsem vagyunk érdekelték a Brandt-kormány pozícióinak gyengülésében, ezért célszerű támogatnunk őt. A szovjet vezetés ebből indul ki, amikor felkészül az ez év nyarán sorra kerülő találkozóra Brandt kancellárral.

Érezhető hatást gyakorolt az európai ügyekre a szocialista államok és Franciaország kapcsolata. Pompidou legutóbbi szovjetunióbeli látogatása idején hangsúlyozta, hogy a francia külpolitika egyik alapvető eleme a Szovjetunióval való együttműködés és a két állam közötti egyetértés biztosítása. A személyi változás a francia politika élén feltehetően nem változtatja meg ezt az irányvonalat.

A szovjet vezetés fontolgatja, nem volna-e érdemes megfelelő időpontban találkozót megvalósítani Wilsonnal. Ez elősegíthetné a munkáspárti kormány tényleges szándékainak felmérését.

Annak idején megállapodás jött létre közöttünk, hogy kapcsolatot teremtünk a KGST és a Közös Piac között. Márciusban az Európai Parlament ülésén hivatalosan bejelentették, hogy a Közös Piac megerősíti érdekeltségét a KGST-hez fűződő kapcsolatokban. Ez szükségessé teszi, hogy a KGST-ben megfelelő konkrét javaslatokat dolgozzunk ki a Közös Piac-cal való megállapodás jellegéről, figyelembe véve kollektív érdekeinket és az egyes országok érdekeit egyaránt.

Egészében véve megállapítható, hogy Európában kedvező a helyzet közös irányvonalunk sikeres megvalósításához a jelenlegi szakaszban. Gyakorlatilag mindaz teljesült, vagy teljesül, amit a Politikai Tanácskozó Testület előző ülésein elterveztünk. Most az a feladat, hogy meghatározzuk konkrét teendőinket az európai biztonságért és az együttműködés fejlesztéséért vívott harcunk újabb szakaszára vonatkozóan. Ez külügyminisztériumaink legközelebbi feladata.

A szovjet-amerikai kapcsolatok fejlesztésének fő irányát a jelenlegi szakaszban azoknak az intézkedéseknek a megvalósítása képezi, amelyeknek

célja a nukleáris rakétaháboru veszélyének csökkentése és a fegyverkezési hajsza korlátozása. Ezen a területen már eddig is komoly eredmények születtek. Elsősorban a cél érdekében állítják a Nixon elnökkel folytatandó tárgyalásokat is. Az amerikai elnököt júniusban várják a Szovjetunióba.

A nukleáris háboru elhárításának kérdései foglalták el a fő helyet a Kissingerrel folytatott moszkvai megbeszéléseken is. Konkrétan a következő kérdésekről van szó:

- A hadászati támadó fegyverek korlátozásáról 1972-ben aláírt megállapodás ideiglenes jellegű, 1977-ben lejár. Figyelembe véve a hadászati fegyverzet fejlesztésének hosszutávú jellegét, már most ki kell dolgozni megfelelő álláspontot a jövőre vonatkozóan. Ezért célszerű az ideiglenes megállapodást állandó jellegűvé tenni, vagy hatályát meghosszabbítani. Az amerikaiak ezt elvben nem ellenzik, de konkrét fenntartásaik vannak.

- A szovjet vezetés mérlegeli azt is, hogy a Szovjetunió és az Egyesült Államok újabb intézkedéseket tegyen a rakétaelhárító rendszerek korlátozására, továbbfejlesztve az 1972-es megállapodást. Jelenleg úgy tűnik, hogy erre is van kilátás.

- Az 1963-ban létrejött atomcsend szerződés megtiltotta a nukleáris fegyverkísérleteket a légkörben, a kozmikus térségben és a víz alatt. Megoldatlan maradt a földalatti nukleáris fegyverkísérletek kérdése. A szovjet fél azt javasolja az Egyesült Államoknak, hogy jöjjön létre megállapodás a földalatti kísérletek beszüntetéséről is.

- Szovjet részről javasolják, hogy a Szovjetunió és az Egyesült Államok kezdeményezze olyan nemzetközi szerződés létrehozását, amely megtiltaná a környezet szennyezését, többek között katonai eszközökkel.

- A Szovjetunió a vegyifegyverek betiltásának érdekében szakaszos megoldási javaslatot terjesztett elő, hogy kimozdítsa a holtpontról ezt az elhúzódó problémát. Elsősorban a legveszélyesebb, halált okozó vegyifegyverek előállítását és alkalmazását kellene betiltani.

- Szovjet részről javasolták az Egyesült Államoknak, hogy kölcsönösen vonják ki a Földközi-tengerről az amerikai és a szovjet rakétahordozó tengeralattjárókat, rakétacirkálókat és repülőgép-anyahajókat.

Ezeknek a javaslatoknak a vázlatos felsorolása is érzékelteti, hogy milyen nagy horderejű szovjet kezdeményezésekről van szó.

A szovjet-amerikai gazdasági-kereskedelmi kapcsolatokban a fő problémát a diszkriminációs korlátozások okozzák. Az amerikai kormány és maga Nixon következetesen pozitív álláspontot képvisel ebben a kérdésben, de a reakciós körök azzal szembehelyezkednek. Kissinger szerint remélhető, hogy ez a probléma az év közepéig pozitív megoldást nyer a legnagyobb kedvezmény elvének megadásával.

Nixon belpolitikai nehézségei jelentős mértékben azzal magyarázhatók, hogy az USA reakciós befolyásos erői, ezen belül a hadipari komplexum és a cionista körök elégedetlenek Nixonnak a Szovjetunió, illetve a szocialista országok irányában folytatott külpolitikájával. Bár nem kötjük politikánkat személyekhez, de nem a mi érdekeinket szolgálná, ha ezek az erők Nixont eltávolítanák az elnöki tisztségből. Ennek ellenére kapcsolatot tartunk a demokrata párt prominens képviselőivel. Pl. éppen most kerül sor E. Kennedy szovjetunióbeli látogatására.

A Szovjetunió külpolitikájában Japán az egyik legfontosabb helyet foglalja el. A japán tőke érdekei egyre jobban összetüzközésbe kerülnek az amerikai és a nyugat-európai tőke érdekeivel. Bizonyos mértékben lelassult Japán és a Kínai Népköztársaság kapcsolatainak eleinte eléggé intenzív fejlődése is. Ezek a körülmények, párosulva a súlyos energiaválsággal, növelték Japán érdekeltségét a Szovjetunióhoz fűződő gazdasági kapcsolatok fejlesztésében. Ugyanakkor Japán a békeszerződés aláírását a Szovjetunióval szembeni területi követelésekkel köti össze. Ezért a Szovjetunió nem erőlteti a tárgyalásokat a békeszerződésről, hanem higgadtan és módszeresen fejleszti együttműködését Japánnal gazdasági, kulturális és politikai téren egyaránt.

A közel-keleti térség továbbra is a világ egyik legveszélyesebb tűzfészke. E földrajzi térség egészére rányomja bélyegét az 1973-as októberi háború. A háború kimenetelének értékelésével, az új vonásokkal már foglalkoztunk a Krimben. Célszerű azonban emlékeztetni arra, hogy a nyugat-európai tőkés államok álláspontja miatt kiéleződtek az ellentétek Nyugat-Európa és az Egyesült Államok között. A Közel-Kelet az USA és a "kilencek" közötti versengés egyik színtere lett. Ez olyan jelenség, amit politikánkban figyelembe kell venni.

A tűzszünetet követő időszakban, amikor napirendre tűzték a csapatok szétválasztásának kérdését, Kissinger lázas tevékenységet fejtett ki, ami lehetőséget biztosított ugyan Egyiptomnak, hogy megszabaduljon katonai balsikereinek következményeitől, de drága árat kellett fizetnie ezért. Szadat ugyanis kötelezettséget vállalt, hogy nem fogadatosít katonai, vagy félkatonai intézkedéseket Izraellel szemben a közel-keleti probléma végleges rendezése érdekében. Izrael ezáltal lehetőséget kapott a helyzet befagyasztására, arra, hogy a végtelenségig elodázza csapatainak teljes kivonását a megszállt arab területekről. Szadat

külön megállapodást kötött Izraellel és az Egyesült Államokkal, megkerülve a genfi konferenciát, ahol az arabok barátai vesznek részt. Ezzel politikailag kedvezőtlen helyzetbe hozta Egyiptomot és katonailag Szíriát. Az októberi háborúban kialakult arab egység ennek következtében ismét jelentősen meggyengült.

Az amerikai diplomácia hasonló helyzetbe szeretné hozni Szíriát is. A szíriai vezetés azonban következetes magatartást tanusít, határozottan antiimperialista irányvonalat követ.

A kialakult helyzetben a szovjet vezetés - Gromikó elvtárs révén - nyíltan kifejtette álláspontját Szadatnak az egyiptomi-izraeli csapat szétválasztásról, annak hiányosságairól. Szadat akkor igyekezett biztosítani a Szovjetuniót barátságáról. Legutóbbi nyilvános nyilatkozatai azonban ezzel szögesen ellentétben állnak, azokkal "meg akarja alapozni" Amerika-barát vonalát.

A Szovjetunió most külön figyelmet fordít Szíriára, minthogy külszöbön állnak a szíriai-izraeli front helyzetét érintő tárgyalások. Asszad elnök moszkvai tárgyalásai során hangsúlyozta, hogy a genfi konferencia keretében fognak megállapodni a csapat szétválasztásokról Szíria, Egyiptom, a Szovjetunió, az Egyesült Államok és Izrael részvételével.

Szovjet részről Kissingernek is szóvátették az egyoldalú amerikai tevékenység káros jellegét, hangsúlyozva, hogy amennyiben az Egyesült Államok külön utat jár a közel-keleti kérdésben, úgy a Szovjetunió is saját belátása szerint fog eljárni. Ez aggodalmat keltett Kissingerben.

A közel-keleti kérdésben még hosszú harcra lehet számítani. E harc keretében fontos feladatunk, hogy erősítsük és fejlesszük sokoldalú kapcsolatainkat azokkal az országokkal, amelyek következetesen antiimperialista álláspontot foglalnak el ebben a térségben, miközben nem szabad lemondanunk Egyiptomról sem.

A kínai vezetés szakadár irányvonalával kapcsolatban Brezsnyev elvtárs hangsúlyozta, hogy abban új vonások nem igen észlelhetők. Bizonyos mértékben új mozzanatok Kína belső életében játszódnak le. Azok viszont annyira bonyolultak és ellentmondásosak, hogy korai lenne róluk bármiféle reális értékelést adni.

Röviden szólt a vietnami helyzetről, aláhuzva a párizsi megállapodás végrehajtásának fontosságát.

Végezetül Brezsnyev elvtárs hangsúlyozta, hogy további nemzetközi sikereinknek is változatlan biztosítéka és alapja szocialista közösségünk egységének, összeforrottságának erősítése, politikánk összehangolása.

A legutóbbi krimi találkozón olyan értékelés hangzott el, hogy fokozatosan érlelődnek a feltételei a kommunista és a munkáspártok újabb nemzetközi találkozóinak. Azóta ez a gondolat nemzetközi méretekben gyökeret vert. Az európai kommunista és munkáspártok újabb tanácskozása mellett már 26 testvérpárt foglalt állást, tehát az európai testvérpártok túlnyomó többsége. Eljött az ideje, hogy hozzáálljunk az európai kommunista pártok konferenciájának gyakorlati előkészítéséhez. Több testvérpárt véleménye szerint a konferenciát már 1975 elején meg lehetne tartani.

A kommunista és munkáspártok újabb világértekezletének összehívása is esedékessé válik. A nemzetközi tanácskozás gondolatát valamilyen formában már 58 testvérpárt támogatja. Összehívása még nem napirendi kérdés, de fokozatosan gondolkoznunk kell céljáról, feladatairól és előkészítésének módjáról.

Erich Honecker elvtárs, minden tekintetben a közös irányvonalunkat követve, a nemzetközi élet kérdéseinek széles skálájáról beszélt. Felszólalásában figyelemreméltó volt, hogy bírálta a románoknak a biztonsági értekezleten és a bécsi haderőcsökkentési tárgyalásokon tanúsított magatartását. "Szeretnénk kérni a román elvtársakat, hogy - az országaink közötti szükséges szolidaritás érdekeiből kiindulva - a jövőben tartózkodjanak az olyan lépésektől, amelyek lényeges kérdésekben nincsenek összhangban közös álláspontunkkal. Nem titok, hogy a Román Szocialista Köztársaság javaslatai az un. bizalom megteremtésével összefüggő intézkedésekre vonatkozóan, s az erőszakról való lemondás elvével kapcsolatban elébe mennék a NATO államok szándékainak, amelyek a tárgyalások bonyolulttá tételére és elhúzására irányulnak." - mondotta szószerint Honecker elvtárs.

Todor Zsivkov elvtárs felszólalása új elemeket nem tartalmazott. Utalt arra, hogy ez év júniusában Szófiában tartják meg a KGST jubileumi ülését és Brezsnyev elvtárral összhangban javasolta, hogy a miniszterelnökök határozzák meg az ott elvégzendő feladatok körét.

Nicolae Ceausescu elvtárs felszólalása a korábbiaknál jobb szellemben hangzott el, annak ellenére, hogy lényegében az ismert román álláspontot követte. Méltatta a Szovjetunió kiemelkedő szerepét a nemzetközi szintén, de mellette Kinának, mint hatalmas szocialista országnak a szerepét is pozitívan értékelte.

Reagált Honecker elvtárs bíráló megjegyzéseire, hangsúlyozva, hogy Románia a közösen elfogadott dokumentumok alapján járt el, amikor megtette Genfben, illetve Bécsben javaslatait. A német elvtársak megengedhetetlen módon beavatkoznak Románia belügyeibe és ez a módszer nem segíti elő az együttműködés és megértés légkörét. Csak az tartja vissza attól, hogy határozottabb választ adjon a német elvtársaknak, hogy mélységesen tiszteli

Thälmann és Pieck pártját - mondotta Ceausescu elvtárs. -

A Varsói Szerződés keretein belüli konzultációk rendszeressé tétele érdekében felvetette, hogy az RKP vezetése - mérlegelve a kérdést - célszerűnek tartja a külügyminiszterek bizottságának létrehozását konzultatív jelleggel. A külügyminiszterek bizottsága évenként kétszer-háromszor is ülésézhetne. Lényegében tehát a románok elfogadták a mi korábbi javaslatunkat.

A kommunista- és munkáspártok nemzetközi értekezletével összefüggésben Ceausescu elvtárs kifejtette, hogy elvben egyetértenek a gondolattal, vezető pártszerveik azonban még nem foglalkoztak a kérdéssel, ezért nincs még hivatalos álláspontjuk. Tisztázni kell, hogy milyen céllal hívjuk össze a kommunista pártok értekezleteit és hogyan történik előkészítésük. A nemzetközi tanácskozás előkészítésének az összes testvérpártok egységének erősítése irányába kell hatnia. Ha az összehívás és előkészítés ilyen szellemben történik, az RKP megfelelő időpontban állást foglal és támogatni fogja e törekvéseket.

Támogatta Brezsnyev elvtárs javaslatát, hogy a gazdasági együttműködés fejlesztéséről tanácskozzanak a miniszterelnökök és vonják be az illetékes KB titkárokat. Emellett azonban hangsúlyozta, hogy szükség van az első titkárok kétoldalu találkozóiira is a gazdasági együttműködés kérdéseiben. (Valószínű így akar alapot biztosítani a találkozóira azokkal az első titkárokkal, akik elzárkóznak a vele való kétoldalu tárgyalásoktól.)

Edward Gierek elvtárs Honecker elvtárshoz hasonlóan sajnálattal állapította meg, hogy a román javaslatok a bécsi haderőcsökkentési tárgyalásokon eltértek a közös állásponttól.

Köszönetet mondott pártunknak és kormányunknak azért a szoros együttműködésért, amely a vietnami NEFB-ben a magyar és a lengyel tagozat között kialakult.

Brezsnyev elvtárshoz hasonlóan külön méltatta a szocialista országok testvérpártjai ideológiai és pártszervezési KB titkárainak Moszkvában lezajlott tanácskozásait, azok jelentőségét.

Hangsúlyozta, hogy a lengyel testvérpárt határozottan sikraszáll az európai kommunista és munkáspártok újabb értekezletének mielőbbi előkészítéséért és összehívásáért. Ugyancsak szükségesnek tartják a kommunista pártok világértekezletének fokozatos előkészítését.

Gustav Husák elvtárs felszólalása új elemeket nem tartalmazott. Részletesebben foglalkozott a csehszlovák-nyugatnémet kapcsolatok rendezésével és ismételten köszönetet mondott a Szovjetuniónak támogatásáért, valamint Magyarországnak és Bulgáriának az internacionalista szolidaritásért.

III.

A második napirendi kérdéssel kapcsolatban külön csak Gierek, Brezsnyev és Honecker elvtárs mondott rövid beszédet. Gierek elvtárs az NDK küldöttsége által előterjesztett határozat-tervezettel összhangban javasolta, hogy a PTT mostani ülésén létrejött Egyesített Titkárság, élén a főtitkárral, dolgozzon ki megfelelő dokumentum-tervezetet, ajánlásokat a Varsói Szerződés védelmi szervezete fennállásának 20. évfordulójára való felkészülésre, s azt terjesszék a testvérpártok központi bizottságai elé jóváhagyásra. A jubileumi ülésre 1975 májusában kerüljön sor és színhelye Varsó legyen, mivel a szerződés itt született és nevét Varsó adta.

Brezsnyev elvtárs azt javasolta, hogy a Varsói Szerződés aláírásának 20. évfordulója alkalmából dolgozzanak ki egy deklarációt a védelmi szervezet politikai és katonai szerepéről, küldetéséről, hangsúlyozva, hogy a

Varsói Szerződés hagyományos értelemben nem egyszerűen katonai-politikai tömörülés, hanem a szocialista országok új baráti szövetsége. Egy ilyen politikai deklaráció kidolgozásának politikai jelentősége lenne.

Ceausescu elvtárs utalt arra, hogy politikailag és propaganda szempontból rendkívül pozitív hatást váltana ki nemzetközileg és elősegítené a további enyhülést, ha a 20. évforduló alkalmából megújítanánk a NATO és a Varsói Szerződés egyidejű feloszlatására vonatkozó javaslatunkat. - Mások ezzel ellentétben - a jelenlegi helyzetből kiindulva - éppen a védelmi szervezet erősítését hangsúlyozták.

Az Egyesített Titkárság megtartotta első ülését a 20. évforduló előkészítésével kapcsolatban, amelyen megállapodás született, hogy a tag-államok július 1-ig eljuttatják javaslataikat, elképzeléseiket a lengyel elvtársaknak.

IV.

Kádár János elvtárs és Leonyid Brezsnyev elvtárs között külön közel két órás találkozóra került sor április 17-én. Röviden áttekintettek néhány időszerű nemzetközi problémát. Kétoldalu együttműködésünket illetően a beszélgetésből egy konkrét kérdést emelünk ki:

L.I. Brezsnyev elvtárs érdeklődésére Kádár János elvtárs közölte vele, hogy párt- és kormányküldöttségünk szovjetunióbeli látogatását előreláthatólag szeptemberben szeretnénk lebonyolítani. L.I. Brezsnyev elvtárs egyetértését fejezte ki.

A lengyel elvtársak kezdeményezésére május 18-án ugyancsak kétoldalu találkozóra került sor Kádár János és Fock Jenő elvtársak, illetve

Edward Gierek és Piotr Jaroszewicz elvtársak között. A baráti beszélgetés keretében röviden tájékoztatták egymást országaink belső helyzetéről és véleményt cseréltek néhány nemzetközi kérdésről. Kétoldalu kapcsolatainkra vonatkozóan aláhúzták, hogy a gazdasági együttműködés elmélyítése szempontjából legfontosabb feladat a párt- és kormányvezetőink tavalyi találkozásán és a miniszterelnökök megbeszélésén egyeztetett javaslatok és elgondolások gyakorlati végrehajtása.

Mindkét találkozóról rövid ténykommuniké jelent meg a sajtóban.

X X X X

HATÁROZAT - TERVEZET

1.) A ~~Politikai Bizottság, illetve a~~ Minisztertanács jóváhagyólag tudomásul veszi párt- és kormányküldöttségünk jelentését.

2.) A ~~Központi Bizottság Kültügyi Osztálya és a~~ Külügyminisztérium tartsa napirenden a jelentésben szereplő és intézkedést igénylő konkrét feladatokat.

3.) A jelentést, megfelelően rövidítve és szerkesztve, meg kell jelentetni a ~~KB~~ Agitációs és Propaganda Osztályának (fekete-fehér) tájékoztatójában.

A jelentést jóváhagyta:

Kádár János s.k.

A jelentést készítette:

Szűrös Mátyás s.k.

Fock Jenő s.k.

Melléklet